

Täysistunto

Torstai 13.10.2016 klo 15.59—18.24

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista ja kilpailulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 20/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 20/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.30 **Kaj Turunen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista. Lakia sovellettaisiin kilpailuoikeuden rikkomuksista aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen riippumatta tapauskohtaista harkintaa vaativan niin sanotun kauppakriteerin täyttymisestä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kartelleja koskevasta vahinko-olettamasta, ylihinnan siirtämiseen liittyvistä todistustaakkasäännöistä sekä seuraamusmaksusta vapautetun yrityksen yhteisvastuun ja takautumisvastuun rajauksesta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi rikkomuksen toteavan päätöksen vaikutuksesta vahingonkorvaustuomioon, korosta, todisteiden esittämisestä, vanhentumisesta sekä sovintoneuvottelun ja sovintoratkaisun vaikutuksista.

Talousvaliokunta puoltaa yksimielisesti hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä vähäisin huomautuksin ja teknisin muutoksin. Talousvaliokunta toteaa, että esityksen taustana on Euroopan parlamentin ja neuvoston kilpailuoikeudellisia vahingonkorvauksia koskeva direktiivi. Hallituksen esityksessä on kyse direktiivin kansallista täytäntöönpanosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kilpailulain 4 a luvun mukaiset kilpailuneutraaliteettia koskevat tilanteet jätetään esityksen ulkopuolelle. Talousvaliokunta kuitenkin katsoo, että jatkossa on syytä tutkia tarvetta ulottaa ehdotetun kaltainen sääntely koskemaan myös kilpailulain 4 a luvun mukaisia tilanteita ja arvioida, tuleeko samalla kilpailulain 4 a luvun kilpailuneutraaliteettisäännöksiä täsmentää tai selkeyttää. Sääntelyn ulottaminen sellaisenaan koskemaan myös kilpailuneutraaliteettirikkomuksia saattaisi vähentää kannustimia ryhtyä neuvottelemaan kilpailuneutraaliteettirikkomuksista ja vaarantaa toimivaksi koetun mekanismin toiminnan. Valiokunta kiinnittää lausunnossaan huomiota myös siihen, että kilpailulain kieltoäännökset ja siten myös esitetty vahingonkorvaussääntely soveltuvat myös julkisen sektorin aiheuttamiin kilpailun rajoituksiin siltä osin kuin julkinen taho toimii kilpailulaissa tarkoitettuna elinkeinonharjoittajana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 100/2016 vp

Talousvaliokunnan mukaan vanhentumisajan määrittely kilpailuoikeudellisissa vahingonkorvauksissa on ongelmallista, koska tieto kilpailuoikeuden rikkomuksista voi ilmetä vasta vuosia vahingon aiheutumisen jälkeen ja kilpailuasioden käsittely eri oikeusasteissa monta kertaa vie useita vuosia. Myös kysymys yhteisvastuusta on hallituksen esityksen keskeinen näkökulma. Voimassa olevan lain mukaan oikeus vahingonkorvaukseen vanhenee, jollei korvauskannetta ole pantu vireille kymmenen vuoden kuluessa rikkomuksesta. Mikäli korvausvaatimus perustuu Kilpailu- ja kuluttajaviraston päätöksellään toteamaan rikkomukseen, oikeuden ei kuitenkaan katsota vanhentuneen ennen kuin yksi vuosi on kulunut lainvoimaisesta ratkaisusta. Nyt ehdotettu sääntely tuo voimassa olevaan sääntelyyn pohjautuvien vanhentumisaikojen rinnalle ehdotuksen taustalla olevaan direktiiviin pohjautuvan viiden vuoden määräajan, jonka lasketaan kuluvan siitä, kun rikkoja on saanut tietää rikkomuksesta, vahingosta ja rikkojasta. Kantaja voisi hyödyntää vaihtoehtoisista vanhentumisaajoista sen pisimmän.

Hallituksen esityksessä on päädytty ehdottamaan, että yhteisvastuu lakkaisi vanhentumislain 19 §:n 2 momentin mukaisesti. Talousvaliokunta toteaa lausunnossaan, että yhteisvastuusta säättäminen vanhentumislaita poikkeavasti johtaisi vanhentumisaikojen pidentymiseen entisestään. Siksi hallituksen esityksen mukainen sääntelytapa on selkeä ratkaisuna, samoin kuin se, että kaikkien vanhentumisaikojen katkaisun tulee tapahtua kanteella.

Talousvaliokunta on käsitellyt lausunnossaan myös ajatusta kilpailun rikkomusten saattamisesta ryhmäkanteen piiriin. Nyt käsiteltävä direktiivi ei kuitenkaan edellytä ottamaan käyttöön ryhmäkannetta, eikä sitä siis tässä yhteydessä esitetä myöskään kansallisesti. Mikäli jatkossa katsottaisiin tarpeelliseksi asiaa harkita, tällainen sääntely edellyttäisi kuitenkin laajaa vaikutusten arviointia.

Talousvaliokunta, niin kuin edellä totesin, on vain pieniä muutoksia esittänyt, ja talousvaliokunta puoltaa yksimielisesti hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana ja 1. lakiehdotuksen hyväksymistä muutettuna. Näiltä osin valiokunta oli yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 83/2016 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.